

splacena ve více částkách, pročez je sporný prodej losů posuzovati podle § 2 zákona č. 90/1878 ř. z. Nepadá na váhu, že prodatel byl ochoten přijmouti splátky na kupní cenu před jejich splatností neb i celou kupní cenu najednou, neboť touto jeho ochotou není dotčena skutečná povaha prodeje losů na splátky. Záleží spíše na tom, že prodejní podmínky poskytovaly kupiteli losů možnost, by splácel kupní cenu za ně po menších částkách, neboť právě tato možnost je podle zkušenosti pro lidi nezámožné a na občasný příjem odkázané mocným lákadlem, by se odhodlali ke koupi věcí, jež jsou jim jinak pro vysokou cenu těžko dosažitelné. Čeliti zneužívání tohoto lákadla prodavači losů jest právě účelem zákona čis. 90/1878 ř. z. Že t. zv. »předprodejní listina«, která byla o prodeji losů vydána, nevyhovuje předpisu § 2 b) zákona čis. 90/1878 ř. z., dovolatelka ani nepopírá, jen dovozuje, že tento nedostatek nemá v zápětí nicotnost smlouvy, nýbrž jen její nežalovatelnost podle § 1432 obč. zák., a že označení serií a čísel prodaných losů, jakož i jejich cena nominální a prodejní byly obsaženy v později vydaném depositním listu. K jejím vývodům jest připomenouti toto: Podle § 2 b) zákona čis. 90/1878 ř. z. jest prodej losů na splátky po živnostensku povolen jen pod podmínkou, že se o prodeji vyhotoví prodejní listina s obsahem přesně tam vyznačeným. V souzeném případě nebyla prodejní listina předepsaného obsahu vůbec vyhotovena; kupujícímu byl vydán jen t. zv. předprodejní list, jehož obsah nevyhovuje předpisům § 2 b) zákona čis. 90/1878 ř. z. Tento nedostatek nebyl napraven pozdějším vydáním »depositního listu«, který není prodejní listinou, nýbrž potvrzením o vzetí losů do úschovy, a ostatně rovněž neobsahuje vše, co jest zákonem předepsáno jako obsah prodejní listiny. Již v rozhodnutích čis. 8252, 9560, 9561, 9798 a 11044 sb. n. s. bylo vyloženo, že porušení předpisů § 2 b) zákona čis. 90/1878 ř. z. má v zápětí, že na takovou smlouvu není vázána žádná ze smluvních stran, že nemůže žalovati o její splnění a že tudíž jest taková smlouva pro obě strany nezávazná a v širším smyslu slova neplatná. To stačí k odůvodnění nároku na vrácení plnění, jež poskytl žalobce žalované firmě, a odvolací soud, vyhověv žalobě, posoudil věc správně po stránce právní. Dodati jest, že v souzeném případě jde o tak uměle sestavené, pro méně zkušené kupitele stěží pochopitelné, ale vzbuzováním naděje, že větší část kupní ceny losů bude uhrazena výhrami bez placení, zároveň velmi lákavé podmínky losového obchodu, že lze důvodně míti zato, že tento zvláštní způsob losových obchodů byl vymyšlen k obcházení přísných předpisů zákona čis. 90/1878 ř. z., vydaných na ochranu kupujícího obecenstva.

Čís. 11571.

Pojišťovací smlouva.

Byl-li pojistník, jenž byl v prodlení s placením následné premie, vyzván pojišťovnou ku placení dopisem, v němž nebyla pojistníkovi dána dodatečná lhůta jednoměsíční, předepsaná pojišťovacími podmínkami, nýbrž lhůta kratší, a v němž nebylo právní poučení o tom, že pojišťovna hodlá zrušiti smlouvu, pak-li nebude premie zaplacená v dodatečné

lhůtě, není v tom, že pojišťovna neuplatnila soudně ve lhůtě tří měsíců od uplynutí dodatečné lhůty nárok na zaplacení následné premie, výpověď pojišťovací smlouvy.

K zániku pojišťovacího poměru nestačí zcizení pojištěné movité věci, nýbrž se vyžaduje její vyřazení ze zcizitelovy úchovy.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1932, Rv I 2/31.)

Žalobu pojišťovny proti pojistníku o zaplacení následných premii (z pojištění automobilu) procesní soud první stolice zamítl. D ů v o d y: Spor jest o výklad článku 10., 4., všeobec. pojišťovacích podmínek pojišťovací smlouvy. Článek tento (shodný s dosud neplatícím § 29 poj. zák.) určuje následky prodlení v placení následné premie. Hned z počátku ukládá se tu pojišťovateli zřejmě ve prospěch pojištěnce závazek (arg. budiž), by na náklad pojištěnce: a) písemně vybídnul pojištěnce ku placení, b) uvědomil ho o právních následcích dalšího prodlení v placení, c) určil mu dodatečnou lhůtu 1 měsíce. Vyhovění tomuto závazku je tedy předpokladem splatnosti a tím i žalovatelnosti premie. Bez jeho splnění byla by žaloba při nejmenším předčasná. Teprve, splnil-li pojišťovatel závazek ad a) — c), může, nebylo-li v dodatečné lhůtě placeno: 1) zrušiti smlouvu bez výpovědní lhůty, 2) přivoditi výpověď smlouvy mlčky tím, že neuplatní u soudu nárok na premii do tří měsíců po uplynutí dodatečné lhůty, 3) trvati na smlouvě a žalovati na zaplacení premie. V tomto svém právu je však pojišťovatel omezen důležitou ad 2) uvedenou presumpcí, zavazující ku podání žaloby v řečené tříměsíční lhůtě. Tento výklad čl. 10, 4. všeobec. poj. podmínek použil soud na dané skutkové okolnosti a došel k tomuto závěru: Žalující strana nesplnila řádně závazek shora sub c) zmíněný, neboť dala žalované dodatečnou desetidenní lhůtu místo měsíční. Žalovaná strana nečinila však proti tomuto zkrácení dodatečné lhůty námitky ani před sporem, ani za něho. Žalující ve sporu nenamítala, že lhůta jí poskytnutá nebyla pro kratší její trvání lhůtou dodatečnou ve smyslu odst. 10., 4. všeobec. poj. podmínek. Jest proto za to míti, že strany mlčky (§ 863 obč. zák.) smluvily dodatečnou lhůtu desetidenní místo měsíční. Učiniti tak mohly, neboť jde o jus dispositivum. Nesprávné jest tvrzení žalující strany, že vůbec nedala žalované v dopise poučení o právních následcích dalšího prodlení v placení. Dopis obsahuje hrozbu soudním zakročením, t. j. žalováním premie a tím tedy i poučení o jednom (ze tří shora uvedených) možném právním následku neplacení. Tím, že žalující strana neuvedla v dopise jiný možný právní následek prodlení, zejména, že by mohla zrušiti smlouvu bez výpovědní lhůty, dala žalované straně najevo, že nechce, ač by to mohla, od smlouvy upustiti, nýbrž, že na ní trvá a z ní bude žalovati. Zvolila-li si žalující strana tuto možnost, byla vázána žalovati do tří měsíců po uplynutí poskytnuté a mlčky smluvené dodatečné lhůty desetidenní. Jinak nemohla si žalovaná vykládati projev žalující strany v dopisech v souvislosti s ustanoveními odst. 10., 4. všeobec. poj. podmínek. Je tedy námitka žalované strany, že nemůže býti z pojišťovací smlouvy žalováno, poněvadž jest ji považovati pro včasné nepodání žaloby za mlčky vypovězenou, podle názoru soudu plně odůvodněna. Na-

proti tomu námitka žalující strany, že presumpce výpovědi smlouvy je nemožna pro nedostatek onoho poučení, jest nejen se shora uvedených důvodů bezpodstatná, nýbrž i proto neudržitelná, že, i kdyby poučení vůbec nebylo bývalo dáno, nemohla by žalující strana z vlastního porušení smluvního závazku, chránícího zájem druhé strany smluvní, v odporu s jasným smyslem ustanovení čl. 10., 4. všeob. poj. podmínek odvozovati pro sebe právo na žalobu i po uplynutí předepsané tříměsíční lhůty. Měla-li snad žalující strana v úmyslu oním, dle jejího názoru nedostatečným poučením docílití tohoto účinku, nemohla a nemusela žalovaná strana takový úmysl u ní předpokládati, zvláště se zřetelem na zásadu poctivosti platící v obchodě. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y : Ve svých dopisech ze dne 1. listopadu 1928 příl. B. a ze dne 2. listopadu 1928 příl. C. oznamuje žalobkyně žalovanému, že dlužné, ke dni 3. listopadu 1928 pokud se týče 3. listopadu 1929 splatné premie mu připisuje v účtě na jeho vrub, mimo to v dopise ze dne 11. září 1929 příl. 3 žádá ho důrazně o vyrovnání dlužného zůstatku 1.065 Kč s dodatkem, že, neuhradí-li tuto částku do deseti dnů, bude nucena proti němu soudně zakročiti. Z toho je patrné, že dopis příloha 3 nemá náležitosti čl. 10. odst. 4. všeobecných pojišťovacích podmínek, zejména, že neobsahuje poučení o právních následcích dalšího prodlení v placení a nestanoví určenou tam dodatečnou jednoměsíční lhůtu, takže není podmínek pro předpoklad žalovaného, že žalobkyně, nepodavši do tří měsíců po uplynutí dodatečné lhůty žalobu o zaplacení premie, zrušila smlouvu bez výpovědní lhůty. Naopak z obsahu listin výše uvedených jest patrné, že žalobkyně nezamýšlela z platebního průtahu žalovaného vyvoditi důsledek odstoupení od smlouvy, a proto nezáleží na tom, že žalobkyně v uvedené tříměsíční lhůtě nepodala žalobu. Toto stanovisko zaujímá nejvyšší soud ve svém rozhodnutí čís. 6016 sb. n. s., vykládaje tam takto ustanovení § 29 poj. zák., jemu odpovídá citovaný článek 10. odst. 4. všeob. poj. podmínek, a není důvodů, proč by se mělo od tohoto výkladu v souzeném obdobném případě upustiti. Jelikož pak podle téhož rozhodnutí nastává žalovatelnost každé další pojišťovací premie sama sebou již tím, že uplynula smluvená platební lhůta, kterážto okolnost je nesporná, je tím odůvodněn žalobní nárok o zaplacení obou dlužných premií.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Dovolatel neprovádí dovolací důvod rozporu se spisy (§ 503 čís. 3 c. s. ř.) po zákonu, spatřuje ho v tom, že odvolací soud má za to, že dopis žalující strany z 11. září 1929 neobsahuje v rámci upomínky o zaplacení dlužných premií poučení o právních následcích prodlení s placením premií. Neboť tím není dolíčen rozpor s obsahem a se smyslem onoho dopisu, nýbrž napadán je právní výklad i dopisu, i článku 10. č. 4. všeobecných pojišťovacích podmínek a srovnání, zda dopis vyhovuje náležitostem čl. 10. č. 4. všeobecných pojišťovacích podmínek. Avšak ani po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. s. ř.) nelze výkladu tomu nic vytýkati.

Článek ten je ku prospěchu pojistníka, chce zachovati pojišťovací smlouvy v platnosti a nechce zbaviti pojistníka nároku z pojišťovací smlouvy prostě proto, že je v prodlení s placením následných premií. Proto článek ten stanoví, že, má-li dojít k odstupu od smlouvy pojišťovací, musí pojišťovna upomenouti pojistníka kvalifikovaným dopisem vykazujícím veškeré náležitosti článku 10. čís. 4 všeobecných pojišťovacích podmínek. Nechce-li pojišťovna použití tohoto svého práva a chce-li trvati na zaplacení dlužných následných premií, nemusí pojistníka zvláště upomínati, neboť žalovatelnost premií nastává sama sebou podle ustanovení §§ 904 a 1334 obč. zák. Řečený dopis nevykazuje však veškeré náležitosti článku 10. čís. 4. všeobecných pojišťovacích podmínek, neboť nebyla pojistníku dána ani dodatečná jednoměsíční lhůta ku placení, nýbrž jen lhůta desetidenní. a nebylo uděleno právní poučení o tom, že pojišťovna hodlá zrušiti smlouvu, pakli nebudou premie zaplacený v dodatečné lhůtě. To je ten hlavní následek, o jehož poučení se zmiňuje čl. 10. čís. 4. všeobecných pojišťovacích podmínek, neboť trvání na nároku na zaplacení splatných následných premií se rozumí samo sebou již se zákona. Že těchto náležitostí je zapotřebí pro kvalifikovaný dopis připouští nepřímou dovolatel sám, vyslovuje v dovolání souhlas s názorem prvního soudu, že si nemohl onen dopis jinak ani vyložiti, než, že žalující strana chce trvati na smlouvě a žalovati o zaplacení premií. Přiznává tedy sám, že dopis nebyl podle čl. 10 odstavec 4. všeobecných pojišťovacích podmínek vybaven tak, by z něho bylo lze usuzovati na úmysl pojišťovny odstoupiti od smlouvy. Jen s takto kvalifikovaným dopisem spojuje článek 10. čís. 4. všeobecných pojišťovacích podmínek propadnou lhůtu tříměsíční ku podání žaloby o zaplacení premií, nikoliv však s obyčejnou upomínkou, v níž pojišťovna jako věřitelka uděluje pojistníku jako svému dlužníku libovolnou desetidenní lhůtu. K tomu nepotřebovala souhlasu pojistníka, poněvadž je na vůli věřitele, zda chce a jak dlouho s placením sečkati.

Bezdvoudně vytýká dovolatel jako rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 3 a 4 c. s. ř.), že byl odsouzen k zaplacení premie i za pojistné období od 3. listopadu 1929 do 3. listopadu 1930, ač namítal, že prodal auto Josefu M-ovi již 29. března 1929 a že tím pojistný poměr zanikl. Neboť k zániku pojišťovacího poměru nestačí již zcizení movité věci, nýbrž její vyřazení ze zcizitelovy úchovy, jak vyloženo bylo v rozhodnutích čís. 7915, 9939, 10.547 sb. n. s., na něž se poukazuje. Dovolatel tvrdil jen, že auto prodal, netvrdil však ani, že vyšlo z jeho úchovy, ani neodvozoval z prodeje auta zánik pojišťovacího poměru.

Čís. 11572.

Společenstva podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Pro vyplacení členského podílu členu společenstva jest rozhodnou opravená účetní uzávěrka. Nezáleží na tom, že se oprava účetní uzávěrky